HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

28 februarie 2008 *

În cauza C-446/06,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de College van Beroep voor het bedrijfsleven (Țările de Jos), prin Decizia din 13 octombrie 2006, primită de Curte la 31 octombrie 2006, în procedura

A. G. Winkel

împotriva

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul A. Rosas, președinte de cameră, domnii U. Lõhmus, J. N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh și doamna P. Lindh (raportor), judecători,

* Limba de procedură: olandeza.

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: domnul R. Grass,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Winkel, de către el însuși;

— pentru guvernul olandez, de doamnele H. G. Sevenster și C. M. Wissels, în calitate de agenți;

— pentru guvernul francez, de domnul G. de Bergues și de doamna A.-L. During, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul F. Erlbacher și de doamna M. van Heezik, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 6 decembrie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 3 litera (f) din Regulamentul (CE) nr. 1254/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind organizarea comună a pieței în sectorul cărnii de vită și mânzat (JO L 160, p. 21, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 80), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1512/2001 al Consiliului din 23 iulie 2001 (JO L 201, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 38, p. 210, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1254/1999").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Winkel, pe de o parte, și Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ministrul agriculturii, naturii și calității alimentelor, denumit în continuare „ministrul agriculturii"), pe de altă parte, având ca obiect refuzul acestuia din urmă de a-i acorda o primă pentru vaci care alăptează pentru anumite vaci deoarece acestea nu îndeplineau condițiile impuse de legislația națională.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

Regulamentul nr. 1254/1999

3 Articolul 3 literele (f) și (g) din Regulamentul nr. 1254/1999 definește termenii „vacă de alăptare" și „junincă" după cum urmează:

„(f) *vacă de alăptare* înseamnă o vacă aparținând unei rase de carne sau provenită dintr-o împerechere cu o rasă de carne și care aparține unei cirezi de viței crescuți [a se citi «unui șeptel destinat creșterii vițeilor»] pentru producția de carne,

(g) *junincă* înseamnă o bovină femelă de la vârsta de [a se citi «cu vârsta de peste»] opt luni care încă nu a fătat."

4 Articolul 6 alineatul (2) primul și al cincilea paragraf, alineatul (3) și alineatul (7) din Regulamentul nr. 1254/1999 prevede:

„(2) Prima pentru vacile care alăptează se acordă fiecărui crescător de animale care:

[…]

cu condiția ca acesta să păstreze, timp de cel puțin șase luni consecutive din ziua în care se depune cererea, un număr de vaci care alăptează egal cu cel puțin 60 % și de juninci egal cu cel puțin 40 % [a se citi «cel mult egal cu 40 %»] din numărul pentru care s-a solicitat prima.

[…]

În scopul determinării numărului de animale eligibile […], fie că vacile aparțin unei cirezi de vaci care alăptează, fie unei cirezi de lapte se stabilește [a se citi «se stabilește dacă vacile aparțin unui șeptel de alăptare sau unui șeptel de lapte»] pe baza cantității

de referință individuale a beneficiarului în conformitate cu definiția din articolul 16 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1255/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind organizarea comună a pieței în sectorul laptelui și al produselor lactate [JO L 160, p. 48, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 109] și a producției medii de lapte.

(3) Dreptul crescătorului de animale la primă este limitat de aplicarea unui plafon individual astfel cum este definit în articolul 7.

[…]

(7) Normele de aplicare a prezentului articol și, în special, cele referitoare la definiția conceptului de vacă care alăptează menționat la articolul 3 vor fi adoptate, iar producția medie de lapte va fi determinată de către Comisie în conformitate cu procedura stabilită la articolul 43."

Regulamentul (CE) nr. 2342/1999

5 Regulamentul (CE) nr. 2342/1999 al Comisiei din 28 octombrie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1254/1999 în ceea ce privește schema primelor (JO L 281, p. 30, denumit în continuare „regulamentul de aplicare") dezvoltă la articolul 14 noțiunea „vaci dintr-o rasă de carne":

„Nu sunt considerate ca aparținând unei rase de carne, precum cele menționate la articolul 3 [litera] (f) […] din Regulamentul (CE) nr. 1254/1999, vacile aparținând raselor bovine indicate în anexa I la prezentul regulament." [traducere neoficială]

6 Conform articolului 45 din acest regulament, statele membre iau toate măsurile corespunzătoare necesare pentru a asigura aplicarea corectă a regulamentului menționat.

Regulamentul (CE) nr. 2419/2001

7 Regulamentul (CE) nr. 2419/2001 al Comisiei din 11 decembrie 2001 de stabilire a normelor de aplicare a sistemului integrat de gestionare și control pentru anumite scheme de ajutoare comunitare instituite prin Regulamentul (CEE) nr. 3508/92 al Consiliului (JO L 327, p. 11) prevede la articolul 38 reduceri ale ajutorului solicitat și chiar cazuri de excludere a acestui ajutor, atunci când, în urma unor controale, sunt constatate neregularități privind cererea de ajutor.

8 Cu toate acestea, articolul 41 din acest regulament permite să se țină seama de impactul împrejurărilor naturale precum moartea unui animal în urma unei boli sau a unui accident de care agricultorul nu este răspunzător. Pe de altă parte, articolul 48 din regulamentul menționat prevede luarea în considerare a cazurilor de forță majoră sau a unor circumstanțe excepționale.

Reglementarea națională

9 Regulamentul privind primele comunitare pentru animale (Regeling dierlijke EG-premies), astfel cum a fost modificat prin Decizia din 30 iulie 2002 (Stcrt. 2002, nr. 143, p. 10, denumit în continuare „reglementarea olandeză"), definește noțiunea „vacă de alăptare" la articolul 1 litera p) în termeni identici cu cei de la articolul 3 litera (f) din Regulamentul nr. 1254/1999.

10 Conform articolului 6 alineatul 1 litera d din reglementarea olandeză, în forma în vigoare până la 2 iunie 2003, se acordă crescătorului de animale o primă numai pentru vacile care alăptează care, în cursul anului respectiv, au fătat cel puțin o dată și ale căror viței au rămas în cireadă cel puțin patru luni după naștere.

11 Începând cu 2 iunie 2003, articolul 6 alineatul 1 litera d din reglementarea olandeză a fost modificat după cum urmează:

„Se acordă crescătorului de animale o primă numai pentru vacile care alăptează și care au fătat cel puțin o dată în cursul perioadei care începe să curgă cu 20 de luni înainte de începutul perioadei la care se referă cererea respectivă și ia sfârșit la patru luni integrale după această dată și ale căror viței au rămas în cireadă cel puțin patru luni după naștere."

Situația de fapt din acțiunea principală și întrebările preliminare

12 Domnul Winkel a înaintat cereri de acordare a primelor pentru șapte vaci de alăptare, corespunzător anilor 2002 și 2003.

13 În ceea ce privește anul 2002, ministrul agriculturii a acceptat inițial cererea domnului Winkel, plătindu-i acestuia o primă de aproximativ 1 300 de euro, revenind apoi asupra deciziei sale și solicitând reclamantului rambursarea acestei sume, pentru motivul că patru dintre vacile respective nu și-au alăptat viței timp de cel puțin patru luni după nașterea acestora. Ministrul agriculturii a refuzat de asemenea

să îi acorde domnului Winkel ajutorul pe venit în valoare de aproximativ 900 de euro, care va fi dedus din valoarea ajutoarelor care urmau să fie plătite pentru anii 2003-2005, în temeiul articolului 38 din Regulamentul nr. 2419/2001.

14 În ceea ce privește anul 2003, ministrul agriculturii a acordat domnului Winkel o primă de aproximativ 1 100 de euro pentru șase vaci de alăptare. S-a refuzat acordarea primei pentru o vacă, din cauză că aceasta nu își alăptase vițelul timp de patru luni după naștere.

15 Domnul Winkel a formulat contestații împotriva cererii de rambursare a primei cu privire la anul 2002, a excluderii ajutorului pe venit corespunzător aceluiași an și a respingerii cererii de acordare a primei pentru o vacă în anul 2003. Ministrul agriculturii a respins aceste contestații printr-o decizie din 26 octombrie 2004, împotriva căreia domnul Winkel a introdus recurs în fața College van Beroep voor het bedrijfsleven.

16 Această instanță precizează că ministrul agriculturii a prezentat în fața sa două documente. Primul este o notă interpretativă a Direcției Generale Agricultură din cadrul Comisiei din 16 decembrie 1999, în cuprinsul căreia aceasta din urmă arată că vițeii vacilor de alăptare trebuie să rămână lângă mamele lor, cu excepția cazurilor în care intervin împrejurări excepționale.

17 Al doilea document este un raport din 3 iunie 2002 al aceleiași direcții generale, care prezintă verificările efectuate de către autoritățile olandeze în urma unui control al serviciilor Comisiei. În cuprinsul acestuia se arată că aproximativ 25 % din vițeii născuți în cursul anului 2000 și care aparțin unor șepteluri destinate creșterii animalelor părăsiseră șeptelul în cursul primelor patru luni de la naștere. Serviciile Comisiei precizează că, în afara cazurilor excepționale justificate, pentru a se acorda prima pentru vacile care alăptează, fiecare vițel trebuia să rămână în medie patru luni lângă mama sa.

18 Cu toate acestea, instanța de trimitere se întreabă dacă, prin impunerea unor condiții privind frecvența fătatului și durata alăptării în raport cu fiecare vacă de alăptare, și nu cu șeptelul în ansamblul său, un stat membru nu instituie cerințe incompatibile cu reglementarea comunitară.

19 În aceste condiții, College van Beroep voor het bedrijfsleven a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Este compatibilă cu articolul 3 [litera] (f) din Regulamentul (CE) nr. 1254/1999 o reglementare care, pe baza unor practici obișnuite în domeniul creșterii animalelor, condiționează dreptul la o primă pentru vaci care alăptează de faptul ca vaca să fi fătat cel puțin o dată în cursul perioadei care începe să curgă cu 20 de luni înainte de începutul perioadei la care se referă cererea și ia sfârșit la patru luni integrale după această dată și de faptul ca vițelul acesteia să nu fie separat de cireadă timp de patru luni de la nașterea sa?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, ce criterii trebuie aplicate pentru a se stabili dacă șeptelul este destinat creșterii vițeilor pentru producția de carne și pentru a se stabili care vaci fac parte din acest șeptel?”

Cu privire la prima întrebare

Considerații introductive

20 Astfel cum reiese din dosar, condițiile necesare în Țările de Jos pentru a beneficia de prima pentru vacile care alăptează se referă, pe de o parte, la frecvența fătatului și, pe de altă parte, la durata alăptării.

21 În cursul perioadei la care se referă contestația domnului Winkel, condiția privind frecvența fătatului s-a modificat. Până la data de 2 iunie 2003, pentru ca vacile pentru care se solicita prima să fie considerate vaci de alăptare trebuia ca, în cursul anului respectiv, acestea să fi fătat cel puțin o dată. Începând cu 2 iunie 2003, era suficient ca vacile în cauză să fi fătat o dată în cursul unei perioade stabilite de doi ani.

22 În schimb, condiția privind durata alăptării nu s-a schimbat și prevede că viteii trebuie să rămână lângă mamele lor o perioadă de patru luni după naștere.

23 Prin urmare, trebuie să se interpreteze prima întrebare în sensul că urmărește să stabilească, în esență, dacă articolul 3 litera (f) din Regulamentul nr. 1254/1999 se opune unei reglementări naționale care condiționează dreptul la prima pentru vacile care alăptează de respectarea unor cerințe conforme cu practicile obișnuite de creștere a animalelor care prevăd, pe de o parte, o anumită frecvență a fătatului și, pe de altă parte, ca vițelul să fi fost alăptat de mama sa o perioadă de patru luni după naștere.

Observațiile părților

24 Domnul Winkel și Comisia susțin că articolul 3 litera (f) din Regulamentul nr. 1254/1999 se opune instituirii unor condiții precum cele prevăzute de reglementarea olandeză.

25 Domnul Winkel consideră că practica obișnuită a creșterii animalelor pe care sunt fundamentate aceste condiții este imprecisă și variabilă, după cum demonstrează schimbarea intervenită în ceea ce privește condiția frecvenței fătatului.

26 Comisia arată, în primul rând, că definiția prevăzută la articolul 3 litera (f) menționat anterior este exhaustivă și că statele membre nu puteau să adauge alte condiții. În continuare, criteriul privind alăptarea ar trebui examinat la nivelul șeptelului în ansamblul său, și nu în raport cu fiecare vacă. În sfârșit, condiții precum cele instituite în reglementarea olandeză ar împiedica să se ia în considerare cazurile excepționale când durata alăptării sau frecvența fătatului nu au putut fi respectate.

27 Guvernul olandez și cel francez formulează o opinie contrară.

28 Guvernul olandez arată că a instituit condițiile în cauză, în special pe cea referitoare la durata alăptării, ca răspuns la criticile exprimate de serviciile Comisiei în urma unui control efectuat de acestea. În plus, potrivit susținerilor acestui guvern, condiția privind alăptarea nu împiedică nicidecum luarea în considerare a cazurilor excepționale, precum o sacrificare de urgență care implică îndepărtarea accidentală a unui vițel, conform dispozițiilor Regulamentului nr. 2419/2001.

29 Guvernul francez consideră că, în lipsa unei precizări la nivel comunitar, revine statelor membre obligația să definească noțiunea de vacă ce face parte dintr-un șeptel destinat creșterii vițeilor pentru producția de carne, cu respectarea obiectivelor reglementării comunitare. Condițiile prevăzute în reglementarea olandeză ar fi pe deplin conforme cu acestea.

Răspunsul Curții

30 Pentru a răspunde la întrebarea adresată, trebuie examinat modul de redactare a articolului 3 litera (f) și a articolului 6 din Regulamentul nr. 1254/1999, precum și articolul 14 din regulamentul de aplicare, în lumina obiectivului acestor regulamente și al Regulamentului nr. 2419/2001 privind controlul plății primelor.

31 Articolul 3 litera (f) din Regulamentul nr. 1254/1999 definește noțiunea „vacă de alăptare" în raport cu două criterii. În temeiul primului dintre aceste criterii, vaca trebuie să facă parte dintr-o rasă de carne, fapt determinat fie de apartenența acesteia la o rasă de carne, fie de proveniența vacii dintr-o încrucișare cu o astfel de rasă. Al doilea criteriu impune ca vaca să facă parte dintr-un șeptel destinat creșterii vițeilor pentru producția de carne.

32 Articolul 6 din acest regulament stabilește condițiile de eligibilitate pentru prima pentru vacile care alăptează și prevede astfel, la alineatul (2), obligația crescătorului de animale de a păstra, timp de cel puțin șase luni consecutive din ziua în care se depune cererea, un număr de vaci care alăptează cel puțin egal cu 60 % și un număr de juninci cel mult egal cu 40 % din numărul pentru care s-a solicitat prima.

33 Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 47 din concluzii, această dispoziție face să fie necesară stabilirea exactă a caracteristicilor vacii de alăptare, pentru a o distinge de alte vaci precum vacile de lapte sau junincile.

34 În această privință, articolul 6 alineatul (7) din Regulamentul nr. 1254/1999 conferă Comisiei sarcina de a adopta normele de aplicare a sistemului de prime prevăzut la acest articol și în special de a defini noțiunea „vacă de alăptare" menționată la articolul 3 litera (f) din acest regulament.

35 La articolul 14 din regulamentul de aplicare, Comisia a precizat care vaci nu sunt considerate ca aparținând unei rase de carne în sensul articolului 3 litera (f), impunând în același timp statelor membre, la articolul 45 din acest regulament, să adopte toate măsurile corespunzătoare necesare pentru a asigura aplicarea corectă a acestuia.

36 Trebuie să se constate că, în cadrul acestui articol 14, Comisia se limitează la a exclude din noțiunea de vacă de alăptare vacile aparținând anumitor rase de bovine, fără să precizeze și limitele noțiunii în vederea stabilirii condițiilor de eligibilitate pentru primă. Mai mult, Comisia nu a indicat criteriile care permit să se considere că o vacă face parte dintr-un șeptel destinat creșterii viteilor pentru producția de carne.

37 În schimb, Comisia impune statelor membre sarcina de a adopta măsuri corespunzătoare pentru a asigura implementarea corectă a regulamentului de aplicare. Prin urmare, statele membre sunt cele care trebuie în final să definească, în acest scop, noțiunea de vaci de alăptare.

38 În consecință, trebuie să se verifice dacă statele membre au posibilitatea să facă trimitere la practicile obișnuite de creștere a animalelor de pe teritoriul lor în vederea detalierii acestei noțiuni.

39 În această privință, din observațiile prezentate Curții rezultă că practicile privind creșterea animalelor variază de la un stat membru la altul. Guvernul francez susține că, în Franța, durata minimă a alăptării unui vițel crescut pentru producția de carne este evaluată la patru săptămâni. Guvernul olandez și Comisia declară că, în Țările de Jos, durata alăptării este în general de patru luni.

40 Astfel cum rezultă din raportul din 3 iunie 2002, menționat la punctul 17 din prezenta hotărâre, Direcția Generală Agricultură a Comisiei a făcut referire ea însăși la aceste practici, reproșând autorităților olandeze că au considerat ca fiind eligibile vaci care nu își alăptaseră viței timp de cel puțin patru luni, conform practicii obișnuite în acest stat membru.

41 Trebuie considerat că, în lipsa unei definiții precise a noțiunii de vaci de alăptare în regulamentul de aplicare în vederea stabilirii condițiilor de eligibilitate pentru primă, statele membre au posibilitatea să facă aceste precizări pe baza practicilor obișnuite de creștere a animalelor pe teritoriul lor. Aplicarea condițiilor în raport cu fiecare vacă, și nu în raport cu șeptelul în ansamblul său, consolidează prin claritatea sa securitatea juridică și facilitează controlul de către autoritățile naționale competente al legalității cererilor privind prima. Prin urmare, aceasta nu este, în principiu, contrară Regulamentului nr. 1254/1999 și Regulamentului nr. 2419/2001 și nici regulamentului de aplicare.

42 Cu toate acestea, trebuie să se verifice dacă unele condiții precum cele incluse în reglementarea olandeză respectă obiectivul acestor regulamente.

43 În legătură cu cerința fătatului într-un anumit termen, aceasta urmărește să asigure faptul că vacile eligibile contribuie la menținerea unui șeptel destinat creșterii vițeilor, condiție necesară pentru producția de carne, conform articolului 3 litera (f) din Regulamentul nr. 1254/1999.

44 În ceea ce privește cerința rămânerii vițeilor în cireadă în vederea asigurării unei alăptări pe o durată minimă, aceasta are ca obiect garantarea faptului că șeptelul este într-adevăr destinat producerii de carne, și nu producerii de lapte. Într-adevăr, astfel cum a arătat guvernul francez, în șeptelurile de lapte, spre deosebire de șeptelurile de vaci care alăptează destinate producției de carne, vițeii sunt în general separați de mamele lor și sunt vânduți încă de la naștere, pentru a ameliora eficiența producției de lapte.

45 Prin urmare, condițiile privind frecvența fătatului și durata alăptării întemeiate pe practicile obișnuite într-un stat membru, precum cele în cauză în acțiunea principală, permit să se detalieze noțiunea de vacă de alăptare în vederea stabilirii condițiilor de eligibilitate pentru primă și în vederea verificării dacă cererile de primă privesc animale eligibile, cu respectarea obiectivelor Regulamentului nr. 1254/1999, ale regulamentului de aplicare și ale Regulamentului nr. 2419/2001.

46 Adoptarea de către statele membre a unor astfel de condiții poate, așadar, să constituie o precizare utilă pentru punerea în aplicare a reglementării comunitare, fără a împiedica însă luarea în considerare a împrejurărilor excepționale prevăzute în această reglementare.

47 În această privință, guvernul olandez a subliniat în observațiile sale scrise că nimic nu împiedică autoritățile naționale să deroge, printre altele, de la condiția privind durata de patru luni a alăptării, în considerarea unor împrejurări naturale în sensul articolului 41 din Regulamentul nr. 2419/2001 sau a unor circumstanțe excepționale în sensul articolului 48 din acest regulament.

48 În consecință, observația Comisiei conform căreia asemenea condiții ar face imposibilă luarea în considerare a împrejurărilor excepționale, precum decesul unui vițel la scurt timp după naștere, nu este întemeiată.

49 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 3 litera (f) din Regulamentul nr. 1254/1999 nu se opune unei reglementări naționale care condiționează dreptul la prima pentru vacile care alăptează de respectarea unor cerințe conforme cu practicile obișnuite de creștere a animalelor care prevăd, pe de o parte, o anumită frecvență a fătatului și, pe de altă parte, ca vițelul să fi fost alăptat de mama sa o perioadă de patru luni după naștere.

Cu privire la a doua întrebare

50 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare, care era adresată Curții numai în ipoteza în care articolul 3 litera (f) s-ar fi opus stabilirii de către un stat membru a unor condiții privind fătatul și durata alăptării precum cele prevăzute în legislația olandeză.

Cu privire la cheltuielile de judecată

51 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 3 litera (f) din Regulamentul (CE) nr. 1254/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind organizarea comună a pieței în sectorul cărnii de vită și mânzat, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1512/2001 al Consiliului din 23 iulie 2001, nu se opune unei reglementări naționale care condiționează dreptul la prima pentru vacile care alăptează de respectarea unor cerințe conforme cu practicile obișnuite de creștere a animalelor care prevăd, pe de o parte, o anumită frecvență a fătatului și, pe de altă parte, ca vițelul să fi fost alăptat de mama sa o perioadă de patru luni după naștere.

Semnături